

Гедиш О.М.

декан факультету з підготовки
та перепідготовки фахівців Інституту післядипломної освіти
інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк)
державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти»

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ПТНЗ

На сучасному етапі суспільного розвитку професійна компетентність є важливою умовою професійної діяльності фахівців, що, у свою чергу, вимагає відповідного рівня її сформованості. Професійна компетентність майстрів виробничого навчання є інтегративним утворенням, у структурі якого поєднуються загальні і професійні знання, практичні уміння та професійно важливі якості, сформовані на основі професійних здібностей, професійної спрямованості, мотивації саморозвитку особистості та професійного досвіду.

Стан розвитку професійної компетентності фахівців названої категорії в системі підвищення кваліфікації України недостатній, про що свідчить відсутність цілісної системи курсової підготовки майстрів виробничого навчання за дистанційною формою навчання, недостатня кількість науково-методичної бази забезпечення професійного вдосконалення спеціалістів з даного фаху в системі неперервної освіти. Ефективність розвитку професіоналізму фахівців з даного напрямку в процесі підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання залежить від змісту та певної організаційної схеми відбору форм, методів навчання, структурованих у відповідній дистанційній технології [3].

Професійно-технічні навчальні заклади в розрізі сучасних вимог до підготовки майстрів виробничого навчання від інститутів післядипломної освіти чекають [8, с. 214-216; 9]: розробки механізму оновлення змісту підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників з урахуванням державних стандартів професійної освіти;

постійного підвищення професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти протягом усього життя;

діагностики рівня психолого-педагогічних знань слухачів, їх тестування і як результат

- пропонування гнучких спецкурсів з психолого-педагогічних дисциплін;

тісного поєднання змісту навчальних курсів з педагогіки і психології з методикою проведення занять в ПТНЗ;

запровадження практичних занять для слухачів курсів, враховуючи спеціалізацію навчального закладу, в якому вони працюють;

сприяння в розробці, апробації та впровадженні передового педагогічного досвіду тих слухачів курсів, які мають схильність до розробки наукових досліджень.

Вітчизняні та зарубіжні учені в своїх наукових дослідженнях особливу

увагу звертають на зміст, розвиток та організаційні засади дистанційного навчання (С. Авдошин, В. Биков, В. Домрачов, В. Зінченко, М. Карпенко, Т. Кошманова, К. Корсак, В. Кухаренко, Є. Полат, П. Таланчук, А. Хуторський, Дж. Андерсен, Ст. Віллер, Т. Едвард); використання інформаційних технологій у педагогічній практиці (Н. Корсунська; Ю. Пасічник, Т. Смовженко, П. Стефаненко, В. Торпцов); використання Інтернету в освітній діяльності, психолого-педагогічні аспекти і технології створення дистанційного курсу (В. Кухаренко, В. Олійник, В. Рибалка) [1, 134-136].

За сучасних умов технологічних змін і економічного переструктурування, трансформації професійно-технічної освіти в професійну, зміни освітньої парадигми професійна підготовка майстрів виробничого навчання має відповідати оновленим вимогам сучасних галузей виробництва, формувати здатність самостійної взаємодії з динамічним світом педагогічної праці, тобто уміння перенавчатись, підвищувати свою кваліфікацію, професійну майстерність (праці Н.Г.Ничкало, І.А.Зязюна, Г.П.Васяновича, Л.П.Пуховської, А.І.Кузьмінського, В.Л.Омеляненко, С.У.Гончаренко, Л.І.Шевчук тощо). Однак залишається мало вивченим і не розробленим сегмент підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання [7, 19-20].

Так, в Інституті післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк) Університету менеджменту освіти з початку 2000-х рр. згідно з нормативними документами України впроваджується дистанційна форма навчання, організовано регулярне дистанційне спілкування за допомогою постійно діючого web-форуму для педагогічних працівників ПТНЗ різної професійної спеціалізації, враховуючи досвід організації дистанційного навчання в післядипломній освіті (В.В. Олійник, В.Гравіт, Л. Даниленко, Л. Ляхочька, В. Розмариця, Л. Пуховська, А. Чміль та ін.) [6, с. 86-89].

При проектуванні моделі розвитку професійної компетентності майстра виробничого навчання ми враховували, що вона має ґрунтуватися на системі компонентів, які формуватимуть його професійну компетентність; відповідних організаційно-педагогічних умовах, що дозволить забезпечити якісну підготовку фахівця; визначенні рівнів компетентності майстрів виробничого навчання в залежності від їх педагогічного та практичного досвіду, етапів підвищення рівня професійної компетентності майстрів виробничого навчання.

Однак, розробляючи зміст моделі розвитку професійної компетентності майстра виробничого навчання ми враховували, що вона має забезпечити розвиток всіх видів професійно-педагогічної діяльності майстра виробничого навчання. Модель врахувала і тенденції оновлення змісту підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання та їх стажування, та спрямована на розвиток професійної компетентності в процесі самореалізації та саморозвитку на всіх етапах вдосконалення свого професійного та педагогічного рівнів.

Інститут розробив власну модель організації підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання за дистанційною формою за допомогою модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища - Moodle. Перевагами цієї системи є простота в освоєнні; висока продуктивність та масштабність; можливість використовувати методики on-line навчання. Для успішного навчання майстер виробничого навчання повинен мати навички володіння комп'ютером на рівні користувача та розуміти принцип роботи web -браузера. Основний потенціал

Moodle полягає у тому, що курси містять ресурси та активні елементи. Серед них найчастіше використовуються 20 різновидів активних елементів, таких як форуми, глосарії, завдання, опитування, бази даних та ін. Головне завдання викладача, що створює дистанційний курс, полягає у поєднанні цих елементів у послідовності та групи, що допоможуть спрямувати користувачів правильним шляхом навчання.

Таким чином, кожний активний елемент може базуватися на результатах попереднього. Moodle дозволяє викладачу створювати все нові сценарії оволодіння знаннями, комбінуючи різні можливості платформи. У свою чергу майстрам виробничого навчання надається більша гнучкість у виконанні завдань та їх контролі. Система дистанційного навчання Moodle надає можливість проводити дистанційне навчання за допомогою Інтернету; урізноманітнювати засоби спілкування слухачів і викладачів (електронна пошта, чат, форум, обмін файлами тощо); активізувати роль викладача і здійснювати повний контроль за процесом навчання; застосовувати багаторівневу систему тестування; поповнювати базу даних, накопичувати різнобічну статистику, яку можна використати для підготовки різних форм звітності.

Проблеми, які виникають при організації дистанційного навчання в рамках післядипломної освіти, мають і об'єктивні, і суб'єктивні причини. Як приклад, більшість комп'ютерних класів ПТНЗ не мають підключення до мережі Інтернет, який, як правило, не дуже потужний, немає у наявності необхідного обладнання, наприклад, web- камер, через що використання інноваційних форм і методів дистанційної форми неможливе. [8, с. 54]. Майстри виробничого навчання, які вибрали дистанційну форму, отримують значну підтримку від усього педагогічного колективу Інституту через методичне забезпечення дисциплін, консультаційну роботу. Вирішити цю проблему можуть допомогти інноваційні форми навчального процесу

Використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, дидактичних та організаційних методів та підходів дозволяють перейти від пасивного засвоєння навчального матеріалу до використання активних методів роботи, активізувати взаємодію слухач-викладач, слухач-слухач; посилити мотивацію учасників навчального процесу.

Таким чином, сучасність вимагає гнучкої системи підвищення кваліфікації, що дозволяє набувати знання там і тоді, де і коли це зручно слухачеві. Також важливо, щоб слухач не тільки опанував визначеним обсягом знань, але і навчився самостійно їх здобувати, працювати з інформацією, оволодів способами пізнавальної діяльності, які в подальшому міг би використовувати в умовах неперервної самоосвіти. Самостійне здобуття знань не повинно мати пасивний характер, навпаки, слухач з самого початку повинен бути залучений до активної пізнавальної діяльності. В ході такого навчання слухачі повинні навчитись здобувати та застосовувати знання, шукати та знаходити потрібну для них інформацію, вміти працювати з нею.

Позитивне впровадження дистанційного навчання до підвищення кваліфікації вказує на актуальність і перспективність застосування цієї форми навчання в інститутах післядипломної педагогічної освіти, адже сучасна перспективна система освіти повинна бути здатною не лише озброювати знаннями, але постійно і швидко оновлювати знання, формувати потребу в неперервному самостійному оволодінні ними, набувати уміння і навички самоосвіти, а також створювати

самостійний і творчий підхід до знань протягом всього активного життя людини.

Недоліки свідчать про недостатній рівень вивченості застосування дистанційного навчання до розвитку предметно-орієнтовної компетентності викладачів, зокрема не враховано те, що кожен учасник дистанційного навчання - це доросла людина, розвиток якої зумовлений внутрішніми умовами та зовнішніми чинниками впливу. Тому проблема розвитку інформаційної компетентності в умовах дистанційного навчання потребує додаткового дослідження.

Література:

1. Биков В.Ю. Дистанційний навчальний процес./ В.Ю. Биков, В.М.Кухаренко - К.: Міленіум, 2005. - 292 с.
2. Додаток 2 до Наказу МОН України від 29.12.2009 за № 1238.
3. Наказ МОН України. Про внесення змін до наказу МОН від 14.08.2009 р. - К.: 29.12.2009р. -№ 1238.
4. Наказ МОН України. Про підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів. - К.: 14.08.2009 р. -№ 749.
5. Ничкало Н. Неперервна професійна освіта: міжнародний аспект /Н.Ничкало // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. - К, 2006, - С.625.
6. Олійник В.В. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання/ В.В Олійник., В.Ю.Биков. - К.: Логос, 2006. - 408с.
7. Олійник В.В. Організація дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті: організаційно-педагогічне дослідження / В.В. Олійник. - К.: ЦППО, 2001. - 52 с.
8. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання / [Олійник В. В., Биков В. Ю., Гравіт В. О. та ін.]; за заг. ред. В.В.Олійника. - К.: Логос, 2006. - 408 с.
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку системи підвищення кваліфікації працівників на період до 2010 року». -К.: 20.03.2006 р. - № 158-р.